

לכשירות מוסרית. חלק מכוח המשימה ומחברי הדוח הציגו את התכנים המשמעותיים, המרגשים ומעוררי ההשראה ועוררו מחשבה עמוקה על מטרות ההדרכה הקלינית.

ממרפאים למרצחים / פרופ' שמואל רייס

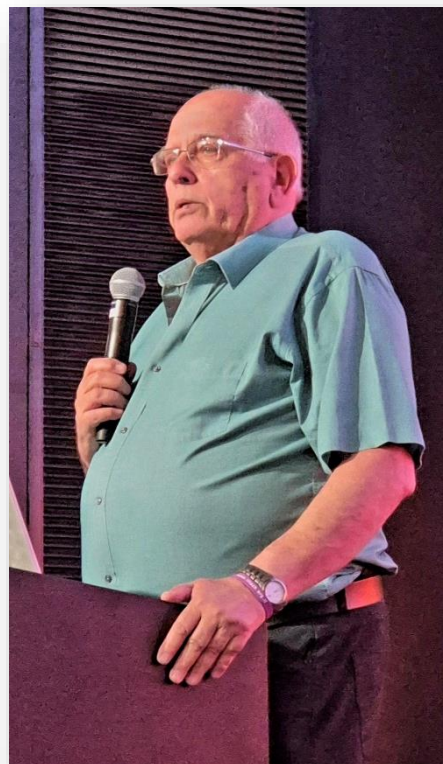
יו"ר- שותף, צוות הלנצט על רפואה, נאציזם והשואה, המרכז לחינוך רפואי, ב"ס לרפואה, ירושלים, רופא משפחה, מרפאת גילון

איך הפכו רופאים, אחיות, מדענים ואנשי אקדמיה לרוצחים? איך מקצועות הבריאות השתמשו בכוחם לרעה? חלק מהסיבות:

- מצבי קיצון וסתירות, תוך מעורבות אינטרסים בסביבה אנטישמית
- תמיכה "מדעית" ו"חוקית" לאידיאולוגיה רצחנית
- מדרון חלקלק ואתיקה מקצועית מעוותת

התכנים מעוררים שאלה מה היה קורה לי? לכל אחד מאתנו, אילו היינו אז ושם? האירועים מזהירים מפני הסכנה לכלל המסגרות הקיימות במקצועות הבריאות ומציבים אתגר בחינוך של אנשי הבריאות. האם הוראת אתיקה, הטמעת מושגים של חמלה, הפעלת סמכות מקצועית יכולים למנוע מצב דומה בעתיד? על מה מעידים הניסויים של מילגרם וזימברדו? ולמה איש לא מחוסן ממהפך של מרפא לרוצח? מהן החובות של חינוך והדרכה של אנשי הבריאות?

ההמלצה – לשאוף לפיתוח הזהות המקצועית על בסיס פיתוח מצפון, חוסן מוסרי, חשיבה ביקורתית, אקטיביזם, מודעות מוסרית ובחינה מתמדת של ערכים למול המגמות החברתיות, הפוליטיות, הכלכליות ומחויבות למניעת רצח עם.

פרופסור שמואל רייס

מנסרה, מעגלי הזהות ועיצוב הזהות המקצועית בהדרכה קלינית / ד"ר אלה קורן

מנהלת בית הספר האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל, קמפוס שיבא

ד"ר אלה קורן

עיצוב הזהות המקצועית מתרחש במעבר מהזהות הראשונית המעוצבת בתהליכי ההתבגרות האישית ועד להבשלת הזהות המקצועית. שלבי המעבר מתאפיינים בחיפוש של שייכות, פתיחות רבה להשפעה, יחד עם בלבול ערכי, חיפוש מקורות הכוח ודגם תפקידי שאפשר להזהות אתו. הדרכה קלינית המתקיימת באווירה של כבוד ושותפות מספקת ללומדים דגם תפקיד חיובי והזהדות עם גישת שותפות, כבוד ואיזון מקורות הכוח. אך במקרים של גישה מסורתית בדגש על סמכותיות, שרירותיות של חוקים וכללים, מייצרת לעיתים פגיעה מוסרית, והזהדות עם כוחנות, ציות ושאיפה לעמדת כוח אישית.

בכל אחד מאתנו מתקיימות 4 טבעות (מעגלי הזהות) – בין הזהות המולדת, הזהות הנלמדת, הזהות המתפתחת על רקע של יחסים בינאישיים והזהות המתפתחת בהמשך לשאיפה של שייכות חברתית. טבעות אלה שנמצאות בקונפליקט תמידי מייצרות צרכים, כמו מימוש עצמי, יושרה אישית למול

צורכי שייכות, כבוד והוקרה. פתרון קונפליקטים בין הטבעות מעצב את התיעדוף של הצרכים. סיפוק דגם תפקידי שמרגיש כמו אחות, חושב כמו אחות, פועל כמו אחות, על בסיס נאמנות לערכים אישיים וחוסן מפני עמדות כוח ושאפתנות אישית מאפשר עיצוב הזהות המקצועית בעלת כשירות וחוסן מוסרי.

הקלות הבלתי נסבלת של הכוח - אני מייצג / מירב נחום סגנית מנהלת, מרכזת תוכניות פיתוח מקצועי, בית הספר האקדמי לאחיות ע"ש זיוה טל, קמפוס שיבא

מירב נחום

מה קורה כאשר אישה בהיריון, אימא לילד עם צרכים מיוחדים, מגיעה למפגש מעקב ומתבשרת "עוד לא מאוחר להפסיק את ההיריון"? מהם הכוחות הפועלים במפגש כזה? מה מניע את ההחלטות של כל המעורבים? "אני מייצג" אפשר השמעת קולות "שקטים" של עובר שדנים בגורלו, של אחיו שלא שואלים אותו, של אמו, של אביו, של אחות שנכחת בסיטואציה, של הסטודנטית ושל מי שנותן את העצה לסיום ההיריון. הסיטואציה המורכבת והטעונה, מעידה על קונפליקטים שמחייבים פתרון. התמודדות עם קונפליקטים כאלה משפיעה על עיצוב הזהות המקצועית הראויה, בתנאי ותלווה ברפלקציה מודרכת, בחינה משותפת ובלתי שיפוטית של רגשות, אמונות וערכים. והתובנה? הזכות להגדרה עצמית של "מה זה טוב עבור עצמי" והחובה המקצועית "להיות שם"....

דיון בקהל

ד"ר טסה שלוש

מי לחיים ומי למוות - בין אתיקה מקצועית לתנועת האאוגניקה (תורת טוהר הגזע) / ד"ר טסה שלוש רופאת משפחה, כללית, חברה בכח משימה של הדוח לנצט על רפואה, נאציזם והשוואה

אאוגניקה... גזענות רפואית... אנטישמיות...

עיקור בכפיה ... המתת חסד ... הפתרון הסופי...

אאוגניקה – תורת טוהר הגזע, הובילה לטענה שעל הרופאים בגרמניה לפעול למען טוהר הגזע כביטוי של נאמנות לעם הגרמני, תוך הכחדה מוחלטת של ה"גנים הרעים". יישום התורה החל בקביעת חוקי העיקור בכפייה והמשיך לרצח המוני, מתוך תפיסה מעוותת של "חסד" – תוכנית T4 - "המתת חסד". בתקופת אירועים אלה באוניברסיטאות ובתי ספר לרפואה נלמד קורס חובה באתיקה ובמשפט, שקידם את תפיסת

האאוגניקה, כחלק מנאמנות לאומית, פותחו טכנולוגיות לרצח המוני. תהליכים ואירועים אלה הם עדות לכוח של חינוך והטמעת תפיסות ואמונות בעיצוב תפקידם של הרופאים הנאצים לא רק בניסויים בבני אדם, אלא בהובלת המדיניות ובפיקוח על רצח המוניים, תוך שימוש במדע, רפואה וטיעונים של בריאות הציבור.

ד"ר שלוש סיימה את הרצאתה בקריאה נרגשת: "אנו מאמינים שלימוד רפואה, נאציזם ושואה יכול לסייע בהכנת אנשי רפואה לעמידה נגד אנטישמיות, גזענות וצורות נוספות של אפליה"

טיפול רפואי במצבי קיצון / ד"ר מתי פוקס חבר בכח משימה של הדוח לנצט על רפואה, נאציזם והשוואה, רכז תוכנית לימודי רפואה ושואה, הפקולטה לרפואה אוניברסיטת באר שבע

המפגש המרתק עם ד"ר פוקס עורר שאלות מאתגרות על התנהלות מקצועית במצבי קיצון, על האופן בו המטפלים מקבלים החלטות, על מימוש עקרונות הטריאז', ועל שיקולי אתיקה מקצועית. מצבי קיצון מתאפיינים במשאבים מוגבלים, מאתגרים את המטפלים ביכולת להציל כמה שיותר אנשים. התבוננות בתפקוד במצבי קיצון על בסיס הטריאז' מעוררת דיון בעקרונות של קדושת החיים, צדק, כבוד האדם, אוטונומיה ומניעת נזק...התמודדות עם מצבי קיצון מחייבת אותנו לא רק לבחון את וההתנהלות האישית, אלא לחפש כוחות, כיוונים ותקווה ולזכור ש"גם בזוועה הגדולה ביותר, נשאר הרפואה החומה של האנושיות".

ד"ר מתי פוקס

גילויי מסירות של אחיות ורופאים בתקופת השואה / ד"ר מרים עופר
מרצה בכירה במכללה האקדמית גליל מערבי, מחברת הספר "חלוק לבן בגטו, מבט על קורות הרפואה היהודית בפולין בתקופת השואה". חברה בכח משימה של הדוח לנצט על רפואה, נאציזם והשואה

ד"ר מרים עופר בשיחה עם מדריכות קליניות מחיל רפואה

בגטו ורשה פעלו 730 רופאים. 350 אחיות סיימו את לימודיהן בבית הספר היהודי לאחיות בוורשה. 80 תלמידות המשיכו את לימודיהן בתוך הגטו. התוכנית כללה את כל המקצועות, המרצים היו מן הטובים שנמצאו בגטו. האחיות שסבלו מרעב חצו ברגליהן את

כל הגטו, כדי לטפל בחולי טיפוס, הן קיבלו את החולים, ניקו את הכינים, החליפו את בגדיהם של החולים... ההרצאות נערכו בשעות הערב, לעיתים לא היה חשמל, מפעם לפעם נשמעו יריות... אחד המרצים (הירשפלד) כתב: "...הפחתי בהם רוח מדעית... לגבהים שבהם איש אינו בז להם. שם יוכלו לחלום, לחשוב ולבנות..." הרופאים והאחיות המשיכו לטפל בחולים, ללמוד, ללמד ולחקור, כל זאת למרות עבודת, רעב, גירוש, סכנת מוות מרחפת... רבים נשארו עם המטופלים, והקריבו את חייהם יחד עם המטופלים, אך לא נטשו למרות שהייתה להם הזדמנות להינצל. מנהלת בית הספר לאחיות בגטו - לובה בלום בליצקיה, זוכת מדליית פלורנס נייטינגל, כתבה, שבוגרות בית הספר לאחיות בוורשה, היו חיל החלוץ של מקצוע האחות בחברה היהודית, והן תרמו לצעדיו הראשונים של הסיעוד המודרני.

החברה היהודית בגטאות תחת כיבוש השלטון הנאצי, על אף היותה קורבן נרדף, התמודדה בכוחות עצמה עם האסון הרפואי, שפקד אותה, ע"י הקמת מערך רפואי מקצועי, שאימץ את עקרונות בריאות הציבור. מפעל הרפואה היהודית בגטאות הושפע מערכי המסורת היהודית: צו החיים והצלת חיים כערך עליון.

פרס ע"ש האחות רות רון על מצוינות בהדרכה קלינית

השנה היו 14 מועמדים לפרס ממרכזים רפואיים שונים. שלוש מועמדות זכו בתעודות הוקרה מטעם הוועדה:

- **יקטרינה סיגלוב**, מדריכה קלינית במרפאה קהילתית במעלה אדומים – על רגישות תרבותית, מנהיגות חברתית, גישור, אמון, העצמת הלומדים ויצירת שותפות מקצועית במהלך ההדרכה הקלינית

- **זייד רשא** (שלישית משמאל בצילום), מדריכה קלינית בטיפול נמרץ, רמב"ם – על ההתמודדות עם אתגרי הדרכה בתקופת אי-וודאות, מבוכה, פערים ומחויבות אישית להצלחה והעצמה של הלומדים
- **בן אלי לורין** (רביעית משמאל), מדריכה קלינית במחלקת ילדים, אסותא אשדוד – על המחויבות האישית להעצמת לומדים, על רגישות ויצירת אקלים לימודי חיובי, תוך בניית אמון וכבוד כלפי הלומדים.

בפרס ראשון ע"ש רות רון על מצוינות בהדרכה קלינית זכתה **עדי מלסטר** (במרכז הצילום) ממרכז הכשרה רמב"ם – על קידום התפיסה שטעות הינה מנוף ללמידה והתפתחות אישית, על מתן דוגמה אישית של יושרה ושקיפות בהקשר של דיווח על טעויות בתהליכי הכשרת אחיות.

זוכות בתעודות הוקרה זייד רשא ובן אלי לורין, זוכת הפרס הראשון עדי מלסטר, חברות וועדת הפרס ובני משפחה של רות רון

**אנחנו ממשיכים באיתור המצטיינים בכלל המתארים של הדרכה קלינית
קול קורא להגשת מועמדות יתפרסם באתר בית הספר באוגוסט 2025**
<http://www.sns.sheba.co.il/>

**מאחלים לכולם המשך עשייה מקצועית מקדמת, מצפים לשיבת החטופים
שולחים ברכת החלמה לפצועים**

המפגש בשנה הבאה יוקדש לפציעה מוסרית ומתן תקווה כחובה מקצועית